

Esimees Ken-Marti Vaher
Riigikogu õiguskomisjon
oiguskomisjon@riigikogu.ee

Teie 14.10.2009 nr 2.11.3/1936
Õiguskantsler 16.02.2010 nr 18-1/100257/1000956

Arvamus päästeseaduse eelnõule

Lugupeetud õiguskomisjoni esimees

Pöördusite minu poole arvamuse saamiseks päästeseaduse eelnõu (514 SE) kohta. Vabandan, et suure töökoormuse tõttu on vastamine viibinud.

Esmalt tänan Teid arvamuse avaldamise võimaluse eest. Arvestades mulle põhiseaduse ja õiguskantsleri seadusega pandud ülesandeid, ei ole mul kahjuks võimalik teostada päästeseaduse eelnõu süvaanalüüsi. Seetõttu tutvusin päästeseaduse eelnõuga üksnes üldiselt ning esitan kommentaarid vaid abipäästja regulatsiooni osas.

Päästeseaduse eelnõu §-d 34 jj reguleerivad abipäästja instituuti. Eelnõus sätestatakse abipäästja mõiste; talle esitatavad nõuded; meetmed, mida ta tohib rakendada vaid juhul, kui ta on kaasatud meetme kohaldamisele päästeametniku korraldusel ning olles koos päästeametnikuga päästesündmusel; samuti abipäästja hüved ja sotsiaalsed tagatised ning abipäästja staatusest vabastamise.

Eelnõu 8. peatükis sätestatakse päästeasutuse ülesande täitmiseks volitamine tsiviilõigusliku lepingu alusel. Eelnõu § 47 lg 1 annab päästekeskusele õiguse sõlmida tsiviilõiguslik leping kohaliku omavalitsuse, mittetulundusühingu, sihtasutuse või ettevõtjaga päästetööl või ennetustööl osalemiseks. Päästeseaduse eelnõu § 47 lõikes 2 loetakse lepingu alusel tegutsevad isikud abipäästjateks, kellele laieneb rida abipäästjate kohta käivaid sätteid, sh abipäästjatele lubatavad isiku põhiõigusi riivavad meetmed.

Leian, et kõnealune regulatsioon ei arvesta avaliku võimu avalik-õiguslikus suhtes elluviimise primaarsuse põhimõtet. Riigikohus on märkinud: "Eesti õigusele on omane era- ja avaliku õiguse eristamine. Riigikohtu üldkogu leidis [...], et avalik õigus kui osa õiguskorrast on määratud reguleerima spetsiifilisi suhteid, mis kaasnevad avaliku võimu teostamisega. Avalik-õiguslik vaidlus eeldab igal juhul, et õigussuhte üks osapooltest oleks avaliku võimu kandja. Üldjuhul on selleks riik, kohalik omavalitsusüksus või muu avalik-õiguslik juriidiline isik. Avaliku võimu kandjaks võib olla ka avalikke ülesandeid täitev eraisik, kui seadusega või seaduse alusel on talle

üle antud volitused avaliku võimu teostamiseks. Üldjuhul võib eeldada, et avalike ülesannete täitmine on reguleeritud avaliku õiguse normidega." ¹

Vastavast põhimõttest lähtub ka halduskoostöö seaduses (HKS) sätestatud eraisikutele avalike ülesannete volitamise regulatsioon. HKS § 3 lg 4 sätestab, et haldusülesande täitmiseks volitamise korral võib sõlmida tsiviilõigusliku lepingu, kui seadus ei näe ette üksnes halduslepingu sõlmimist, kui lepinguga ei reguleerita avaliku teenuse kasutaja või muu kolmanda isiku õigusi ega kohustusi, kui riiki või kohalikku omavalitsust ei vabastata tal lasuvatest kohustustest ja ülesande täitmisel ei kasutata täidesaatva riigivõimu volitusi.

Juhul, kui päästekeskus sõlmib eelpool nimetatud isikuga lepingu, milles annab üle õiguse kohaldada kolmandate isikute suhtes meetmeid nagu viibimiskeeld, valdusesse sisenemine jmt, kujutab see endast eraisikule riigivõimu volituste üleandmist ning tähendab seega avalik-õiguslikus vormis avaliku ülesande täitmist. Kui avalikku ülesannet täidetakse avalik-õiguslikult, st meetme adressaadi ja kohaldaja vahel tekib nõ võimusuhe, tuleneb sellest omakorda, et selliste ülesannete volitamine ei saa olla eraõiguslik. Eraõigusliku lepinguga ei saa volitada teostama avalikku võimu. Sellise lepingu sõlmimine vastab seetõttu sisuliselt halduslepingule ning sellise halduslepingu sõlmimise regulatsioon toob kaasa küsimuse avaliku võimu eraisikule delegeerimise piiridest.

Eelnõus on väga täpselt reguleeritud füüsilisest isikust abipäästjatesse puutuvad küsimused, abipäästjaks nimetamine ja vabastamine. Kui abipäästjad kuuluvad mõne juriidilise isiku alla, on vajadusel võimalik vastava juriidilise isikuga sõlmida korralduslikke küsimusi (nt tehnikavahendite kaasamine avaliku ülesande täitmisele) reguleeriv leping. Seega teen ettepaneku viia päästeseaduse eelnõu §-d 47 ja 48 põhiseaduse ja halduskoostöö seaduses sisalduvate põhimõtetega kooskõlla.

Täna Teid veelkord võimaluse eest avaldada arvamust päästeseaduse eelnõu osas.

Lugupidamisega

/allkirjastatud digitaalselt/

Indrek Teder

---

¹ RKEKo 20.12.2002, nr 3-3-1-15-01, p 11.